

УДК 657.372
JEL E52, H56, O42
DOI 10.33244/2617-5932.5.2020.127-138

Р. Е. Островерха,
к.е.н., доцент,
Університет ДФС України
e-mail: ostrov_8@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-1809-4274

ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ УПРАВЛІННЯ

У статті досліджуються перспективи розвитку бухгалтерського обліку як інформаційної бази управління бізнесом. Критично оцінено заяви щодо непридатності облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Доведено сутність бухгалтерського обліку як цілісної інформаційної системи, призначеної для формування інформації про господарську діяльність підприємства. Із застосуванням системного підходу запропоновано шляхи адаптування методологічного, методичного і практичного інструментарію бухгалтерського обліку до вирішення завдань управління бізнес-структурами.

Ключові слова: бухгалтерський облік, управління, методологія, методика, техніка, реєстр обліку, робочий план рахунків.

Р. Э. Островерхая. Подходы к развитию бухгалтерского учета как информационной базы управления

В статье исследуются перспективы развития бухгалтерского учета как информационной базы управления бизнесом. Критически оценены заявления о непригодности учетной информации для принятия управленческих решений. Доказано сущность бухгалтерского учета как целостной информационной системы, предназначенной для формирования информации о хозяйственной деятельности предприятия. С применением системного подхода предложены пути адаптации методологического, методического и практического инструментария бухгалтерского учета к решению задач управления бизнес-структурами.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, управление, методологія, методика, техніка, реєстр учета, робочий план счетов.

Метою статті є розробка теоретичних та практичних рекомендацій, спрямованих на імплементацію бухгалтерського обліку у систему управління господарською діяльністю.

Постановка проблеми. Перетворення інформації на стратегічний ресурс, від якого у ринкових умовах безпосередньо залежать стабільність та динаміка розвитку бізнес-структур, закономірно загострило як проблему інформаційного забезпечення

менеджменту, так і питання пошуку оптимальної інформаційної структури, спроможної вирішити вказану проблему. Оскільки бухгалтерський облік є єдиним джерелом інформації про господарську діяльність підприємства, то питання імплементації методів, способів та прийомів обліку у практику прийняття рішень користувачами облікової інформації потребують першочергового вивчення з метою їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем теорії та практики бухгалтерського обліку присвячені роботи В. В. Валуєва, С. Ф. Голова, З. В. Гуцайлюка, В. М. Жука, Г. Г. Кірейцева, М. В. Кужельного, С. Ф. Легенчука, Н. М. Малюги, М. С. Пушкаря, М. В. Стадника, А. В. Шайкана та інших.

Але поділ авторів концепцій на дві протилежні групи з метою визначення тенденцій розвитку бухгалтерського обліку [1, с. 91] свідчить про нездоланну суперечливість та однозначність їх підходів і призводить до невтішного висновку: «Парадоксально, проте факт, що, незважаючи на розуміння дослідниками важливості одностайної концепції бухгалтерського обліку, узгодження та єдиного висновку, їх погляди та пропозиції не мають значення, що спричиняє суттєві складності облікової діяльності та розвитку обліку в напрямі забезпечення інформаційно-аналітичних потреб сучасного бізнес-середовища» [2, с. 31].

Дискусійність і невирішеність вказаних питань зумовлює актуальність досліджень, присвячених розробкам теоретичних та практичних засад розвитку бухгалтерського обліку як інформаційної бази прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. Аргументуючи безперспективність розвитку бухгалтерського обліку як інформаційної бази управління, зазначають: «Дані не релевантні для прийняття управлінських рішень та малокорисні для управління взагалі внаслідок ряду обмежень, притаманних традиційному бухгалтерському обліку» [3, с. 4]. Розглядаючи такі «обмеження», доцільно наголосити, що інформацію щодо навколишнього та ринкового середовища формують самостійні види діяльності (політологія, соціологія, статистика, менеджмент). Джерелом інформації про конкурентів та контрагентів є форми їх фінансової звітності, які оприлюднюються відповідно до законодавства, а також їх офіційні сайти, пресрелізи.

Умовою ефективності та професіоналізму кожного виду діяльності є його спеціалізація на виконанні певних функцій. Основне призначення бухгалтерського обліку полягає «само у формуванні інформаційних потоків, необхідних для організації виробничих процесів і прийняття ефективних логічно мотивованих управлінських рішень» [4, с. 83]. Система бухгалтерського обліку підприємства може об'єктивно, за визначеннями, формувати не будь-яку інформацію, а тільки ту, яка за складом і змістом адекватна в загальному й повному складі та змісті сукупного господарського процесу [5, с. 8]. Вузька спеціалізація бухгалтерського обліку перетворює його на унікальний інструмент формування економічної інформації про діяльність підприємства та «фінансовий центр управлінської інформаційної системи, що відіграє провідну роль в управлінні потоком економічної інформації, що характеризує господарську діяльність» [6, с. 12]. Для забезпечення потреб менеджменту у різноманітній інформації потрібна управлінська інформаційна системи у складі самостійних підсистем, у тому числі бухгалтерського обліку, кожна з яких формує спеціалізований вид інформації, а підсумковий інформаційний ресурс є продуктом їх спільного взаємоузгодженого функціонування.

Переорієнтація та гіперболізація обліку на оподаткуванні змістили акценти у роботі бухгалтера, звівши його основну функцію до нарахування податків і складання декларацій, а не проведення бухгалтерських розрахунків для прийняття управлінських рішень [7, с. 60], що негативно позначилося на функціонуванні бізнесу. Повернення назви спеціальності «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» акцентує увагу на природних функціях бухгалтерського обліку: формування інформації для управління, контролю та аналізу діяльності підприємства.

Наріжним каменем осучаснення бухгалтерського обліку М. Пушкар вважає зміну назви «бухгалтерський облік» на «інформологію» (вчення про інформацію) [8, с. 16]. Проте тези «зміна назви обліку не забезпечить підвищення його змістовності, тому нині недоцільно змінювати саму назву «бухгалтерський облік» на інші: облік (не бухгалтерський), інформологія, рахунковедення тощо» [7, с. 60] та «теорія обліку повинна бути пов'язана з практикою. Якщо теорія нічого не дає для практики, вона не потрібна» [9, с. 385] доводять безпідставність такого підходу. Оскільки, крім бухгалтерського обліку, інформація формується в усіх сферах суспільства: юриспруденції, політології, соціології, то кожна з них має право претендувати на назву «інформологія». Глибинна небезпека застосування однакової назви для різних інформаційних систем криється в їх знеособленні, втраті специфіки та особливостей, природно притаманних кожному виду інформації, тому для позначення інформаційної системи, призначеної для відображення саме господарської діяльності, логічно залишити назву «Бухгалтерський облік».

Аналіз причин, якими обґрунтовують «обмеження» бухгалтерського обліку, показав, що тлумачення «фіксації фактів господарського життя (далі – ФГЖ) як мети обліку» [10, с. 650] повністю суперечить нормам закону України [11], тому є неприйнятним для вжитку у наукових розробках. З огляду на аксіому «ніщо не виникає ні з чого» для отримання вихідної підсумкової інформації як продукту облікового процесу потрібний вхідний матеріал, накопичення якого і є метою фіксації фактів ФГЖ. Причому гарантією релевантності інформації є «забезпечення суцільного, безперервного та документального відображення ФГЖ» [3, с. 9], яке разом з «традиційними дебетом і кредитом, балансом та звітом про фінансові результати» [7, с. 60] є робочими інструментами, які бухгалтер використовує для формування інформації з метою вирішення завдань, що виникають у господарській діяльності. Намагання видати прийоми, способи та методи бухгалтерського обліку за великі недоліки свідчить про необізнаність з його теоретичними засадами.

Теза «облік не існує сам для себе як об'єктивне явище, а виконує певні функції, покладені на нього суб'єктом» [12, с. 420] вказує на те, що функціональна здатність бухгалтерського обліку як штучного утворення повністю залежить від теоретичного та практичного інструментарію, що є у розпорядженні бухгалтерів на певному етапі суспільного розвитку. Це доводить, що саме ваді методологічних та методичних засад бухгалтерського обліку є причиною невідповідності сучасним потребам практики. Науковці визнають можливість використання «розвинуеного методологічного інструментарію» бухгалтерського обліку для задоволення потреб менеджменту: «...інформація, що генерується системою обліку у вигляді фінансової та управлінської звітності, може бути розширена та доповнена на основі використання традиційних облікових методологічних інструментів: варіювання наявними альтернативними варіантами оцінки облікових об'єктів, збільшення кількості аналітичних розрізів, розширення показників фінансової звітності (приміток до річної звітності),

розробка нових форм управлінської звітності на основі виділених аналітичних рахунків тощо» [13, с. 22]. Це визначає актуальність наукових досліджень, основним завданням яких «має бути теоретичне обґрунтування усіх нових вимог щодо інформаційного забезпечення процесу управління господарюючими суб'єктами» [4, с. 84].

Вказуючи на міждисциплінарний і трансдисциплінарний підходи як на два основні способи проведення досліджень у бухгалтерському обліку, С. Легенчук особливо виділяє системний підхід як такий, що дозволяє виявити нові напрями розвитку бухгалтерського обліку, шляхи вирішення питань, яким на сучасному етапі приділяється значна увага бухгалтерською світовою спільнотою [12, с. 372]. Визначення метою бухгалтерського обліку «надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [11] дозволяє розглядати його сутність з двох позицій. З одного боку, використання облікової інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень позиціонує бухгалтерський облік інструментом управління. Але з іншого – оскільки він забезпечує формування інформації, то одночасно є технологією облікового процесу. З огляду на системний підхід оптимальне функціонування інформаційної системи можливе за умови об'єднання цих потоків у цілісну модель навколо мети управління господарською діяльністю як об'єднаного елементу, призначеного «з'єднати всі окремі елементи та підсистеми у єдиний і потужний механізм» [14, с. 47]. Сучасна парадигма обліку призначена забезпечити створення інформаційної інфраструктури, адекватної вимогам ринкової економіки, тому її сутність можна визначити як «сервісне інформаційне обслуговування системи менеджменту» [8, с. 8].

Формування облікової інформації забезпечують методи, способи, процедури та прийоми бухгалтерського обліку, тому проблеми інформаційного забезпечення менеджменту може вирішити впровадження оптимальної інформаційної структури, адаптованої до цілей і завдань управління бізнесом. Основною пошуку такої структури є «системна цінність інформаційної моделі обліку» [5, с. 6], яку можна розглядати за різними підходами (рис. 1).

Як видно з рис. 1, складовими структурної будови бухгалтерського обліку, з одного боку, є методологія та методика, а з іншого – інструменти їх практичної реалізації, кожна з яких відіграє різну роль у формуванні інформації. Методологія та методика обліку визначають змістовні характеристики інформації, для формування якої підбираються прийоми, методи і способи збирання, обробки й узагальнення інформації, адаптовані до специфіки кожного об'єкта господарювання, а також до інформаційних потреб користувачів. Актуальними напрями розвитку методології обліку є розробка класифікаційних характеристик інформації, що за змістом, рівнем деталізації забезпечить вирішення управлінських завдань (зростання прибутків та доходів, зниження витрат, перерозподіл ресурсів між видами діяльності тощо). Розвиток методології у цьому напрямі спрямовується на відображення в обліку економічних особливостей об'єктів господарювання з урахуванням галузевих особливостей діяльності підприємства.

Оскільки у формуванні інформації беруть участь усі складові та елементи системи бухгалтерського обліку, тому кожний з них потрібно націлити на результат – формування інформації, адаптованої до запитів менеджменту шляхом системного удосконалення усіх його складових (методології, методики і техніки), забезпечення їх гармонізації, послідовності, наступності та взаємозв'язку під час вирішення завдань управління господарською діяльністю.

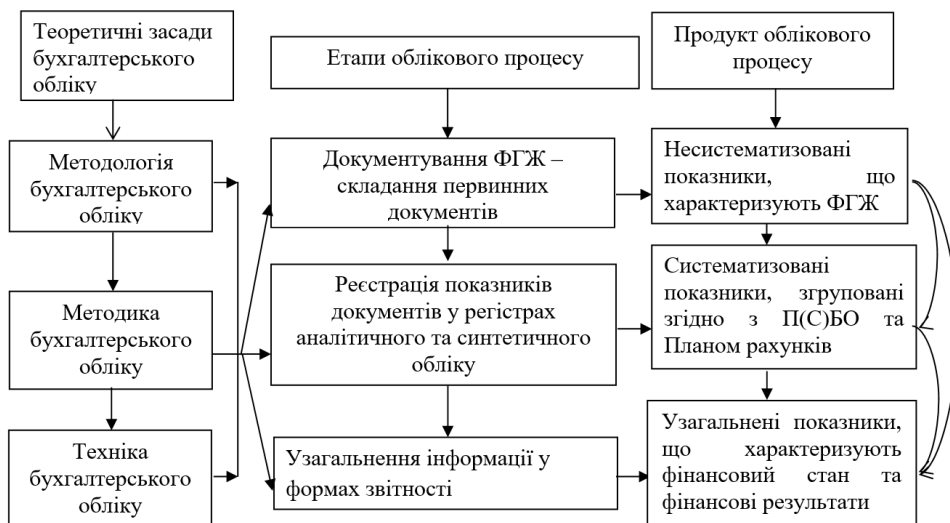

Рис. 1. Структурно-логічна схема бухгалтерського обліку як багаторівневої системи формування інформації про господарську діяльність підприємства

Джерело: розробка автора.

З огляду на роль бухгалтерського обліку як інформаційної бази управління призначенням облікової інформації є інформаційне забезпечення управлінських рішень, що свідчить про взаємозалежність концепцій управління та інформаційних ресурсів як інструментів їх реалізації. Несистематизовані показники є розрізненими відомостями, тому непридатні для використання в управлінні. Для забезпечення потреб менеджменту потрібна інформація різних ступенів узагальнення, тобто зведена (узагальнена) й аналітична (систематизована та згрупована за певними ознаками), що зумовлює необхідність пошуку плідних підходів до організації інформації з метою її перетворення на ключ до ефективних управлінських рішень. З огляду на системний підхід раціональність інформаційних потоків залежить від їх адаптування до ієрархії цілей, завдань, стратегій менеджменту, які є визначальними чинниками структуривання інформації і визначення рівнів її диференціації та систематизації (управління підприємством, окремим структурним підрозділом, видом діяльності, центром відповідальності). Для формування такої інформації призначено спеціальні методичні прийоми, що включають розробку робочого плану рахунків і побудову системи реєстрів аналітичного та синтетичного обліку.

Робочий план рахунків є одним з ефективних методичних прийомів, призначених забезпечувати зростання рівня аналітичності та деталізації облікової інформації, тому у наукових працях активно обговорюються підходи щодо його структури та побудови [14]. Методичні засади формування робочого плану рахунків включають концептуальний підхід як до його структури, так і визначення змісту кожного рахунку, а побудова повинна базуватись на певних принципах. Оскільки рахунки бухгалтерського обліку є основною одиницею зберігання інформації у бухгалтерському обліку [6, с. 32], то для підвищення ефективності робочого плану рахунків під час його формування потрібно вирішити проблеми вибору класифікаційних ознак для відображення й узагальнення показників

щодо господарських фактів: 1) обрати ознаки групування об'єктів обліку; 2) визначити рівень деталізації облікової інформації.

Алгоритм формування робочого плану рахунків включає: 1) вибір напрямів групування об'єктів обліку та визначення структури (побудови) плану рахунків; 2) встановлення системи кодування інформації (структури рахунку); 3) вибір методів групування інформації. «Під час визначення розрізів аналітики і їх глибини варто проаналізувати запити кожного менеджера підприємства щодо видів управлінських звітів, які групуються за певною ознакою. Чим більше і глибше буде аналітика на рахунках, тим більший потенціал корисної та потрібної інформації буде реалізований в інформаційній системі підприємства» [15, с. 57]. Для формування робочого плану рахунків призначені методи послідовного групування об'єктів обліку та виділення їх вертикальної (ієрархічної) і горизонтальної (інформаційних зв'язків) структури. Найбільш оптимальним та інформативним є фасетний спосіб, за якого ієрархія рахунків має шифри за певними ознаками, однакові ознаки дозволяють об'єднати, агрегувати однакову інформацію з різних рахунків. Застосування комп'ютерної техніки дозволяє одержати у межах одного синтетичного рахунку декілька різних систем аналітичних рахунків, що всебічно характеризують, розкривають інформацію, а на кожному такому рахунку інформація групується й узагальнюється за певною ознакою, визначеною потребами управління: «Під час реляційного підходу досить один раз задати критерій вибірки, що дозволяє побудувати багаторівневу систему аналітичного обліку для задоволення інформаційних запитів керуючих» [15, с. 58]. Алгоритм побудови робочого плану рахунків з обліку доходів від реалізації готової продукції наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Робочий план рахунків з обліку доходів від продажу жіночого одягу

Рівні систематизації інформації	Робочий план рахунків	
Синтетичний рахунок	70 «Дохід від реалізації»	
Субрахунок	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	
Статистичні товарні групи	7011 «Дохід від реалізації жіночого одягу»	
Групи за призначенням	70111 «Дохід від реалізації жіночих костюмів» 70112 «Дохід від реалізації спідниць» 70113 «Дохід від реалізації суконь жіночих»	
Стиль	701131 «Дохід від реалізації суконь «Вечірні» 701132 «Дохід від реалізації суконь «Ділові» 701133 «Дохід від реалізації суконь «Коктейльні»	
Фасон	7011331 «Дохід від реалізації суконь «Ретро-стиль» 7011332 «Дохід від реалізації суконь «Плаття-футляр» 7011333 «Дохід від реалізації суконь «Плаття-сорочка»	
Модель	7011331 «Дохід від реалізації суконь моделі М-01-1-2» 7011332 «Дохід від реалізації суконь моделі М-01-1-3» 7011333 «Дохід від реалізації суконь моделі М-01-1-4»	
Розмір	70113331 «Дохід від реалізації суконь розмір 42» 70113332 «Дохід від реалізації суконь розмір 44» 70113333 «Дохід від реалізації суконь розмір 46»	

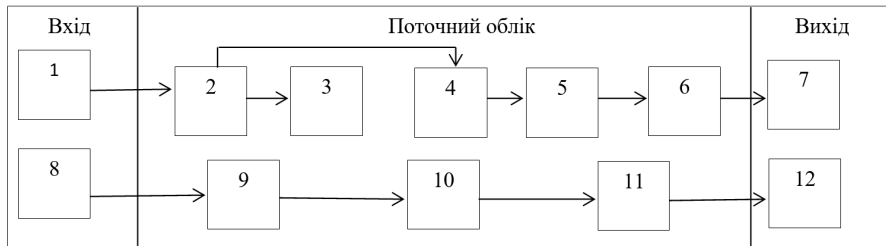
Джерело: розроблено автором.

Як видно з рисунку 3, робочий план рахунків з обліку доходів від продажу жіночого одягу розроблено шляхом поступової деталізації субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» за різними напрямками, для кожного з яких запроваджена класифікаційна ознака. Це означає одержати показники, які характеризують склад доходів у розрізі статистичних товарних груп, моделей, розмірів, тобто вичерпну інформацію для управління асортиментом готової продукції та прийняття рішень щодо обсягів випуску продукції кожної товарної групи або моделі. Застосування багатоступеневого ієрархічного групування інформації щодо сум доходів від продажу жіночого одягу одночасно за кількома аналітичними ознаками розширює її аналітичні можливості та забезпечує високий рівень різноманітності облікової інформації, її деталізацію за видами діяльності, структурними підрозділами, етапами управління, центрами відповідальності, товарними групами, узгоджене формування інформації за кожним напрямом, необхідним для управління доходами підприємства; дозволяє використовувати для складання фінансової та статистичної звітності, поглибленого аналізу структури доходів та визначення впливу факторів на їх зміни.

Основою бухгалтерського обліку є облікова процедура або модель технології обробки облікової інформації. Встановлюючи логічний порядок, послідовність прийомів, дій і записів, вона забезпечує формування інформаційних ресурсів, параметри яких адаптовані до запитів менеджменту. Основним у ході обґрунтування облікової процедури є не «трактування загальних питань обліку, а ретельний опис бухгалтерської процедури» [16, с. 259]. На важливість наукового обґрунтування її структури звертав увагу ще І. Ф. Шерр: «Науковий бік бухгалтерії зводиться до максимально можливої формалізації облікової процедури, й це перетворює її в своєрідну математичну мову господарського процесу. Формалізована процедура відкриває шлях до синтезу різних, у першу чергу, неоднакових рішень, оскільки кожне з таких рішень є окремим випадком загальної універсальної процедури» [9, с. 434]. Під формалізацією облікової процедури розуміють ретельний опис усіх елементів і складових, встановлення між ними логічних та економічних взаємозв'язків, адаптованих до структури підприємства й економічної сутності об'єктів господарювання, для обліку яких призначена процедура.

Облікова процедура є послідовністю етапів облікового процесу від аналізу господарської операції до складання звітності та закриття рахунків. Незважаючи на однотипну будову (вхід – документи, вихід – звітність), її внутрішня структура, яку формують реєстри аналітичного та синтетичного обліку, забезпечує систематизацію інформації на різних структурних рівнях, перелік яких визначається особливостями об'єктів обліку та цілями, завданнями управління (рис. 2). Як видно з рисунку 2, перелік реєстрів аналітичного обліку доходів побудовано таким чином, щоб забезпечити формування інформації щодо сум у розрізі видів діяльності, структурних підрозділів, центрів відповідальності, видів та груп готової продукції, відповідно до інформаційних потреб менеджменту, під час управління доходами.

Реєстр «Аналіз рахунку» відкривають у розрізі субрахунків (701, 702...) та синтетичних рахунків (70, 71...) і використовують для узагальнення відповідних видів доходів та відображення у формах звітності.

Умовні позначення: 1. Первинні документи з обліку доходів (товарно-транспортні накладні, накладні на відпуск матеріалів тощо). 2. Відомість обліку доходів у розрізі видів продукції (товарів, робіт, послуг). 3. Відомість обліку доходів у розрізі структурних підрозділів. 4. Відомість обліку доходів у розрізі видів діяльності. 5. Аналізи рахунків 70–75. 6. Головна книга. 7. Звіт про фінансові результати. 8. Реєстрація господарських операцій у документах. 9. Групування показників у регістрах аналітичного обліку. 10. Визначення оборотів за рахунками. 11. Узагальнення показників у Головній книзі. 12. Складання форм звітності.

Рис. 2. Структура процедури з обліку доходів

Джерело: розроблено автором.

Для управління доходами від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) потрібна детальна інформація, для формування якої розробляють відомості аналітичного обліку, структура яких відповідає інформаційним запитам (табл. 2).

Таблиця 2

Відомість обліку доходів від продажу жіночого одягу

Назва товару	м. Київ			Разом	Київська область		Разом
	ТОВ «Олімп»	ТОВ «Астра»	ТОВ «Грокс»		ТОВ «Астра»	ТОВ «Агат»	
Сукні жіночі, разом	120 000	160 000	140 000	420 000	80 000	30 000	530 000
у тому числі, сукні вечірні	18 000	23 000	27 000	68 000	30 000	12 000	180 000
з них 7011111	7 600	8 000	10 000	25 600	6 700	4 300	62 000
7011112	6 900	5 600	8 400	30 900	8 500	2 800	78 000
7011113	3 500	9 400	8 600	11 500	14 800	4 900	40 000

Джерело: розроблено автором.

Як видно з таблиці 1, відомість дозволяє згрупувати доходи від продажу жіночого одягу у розрізі регіонів збуту, покупців, а всередині них – у розрізі видів готової продукції, марок, гаунків, моделей, розмірів та інших показників, що характеризують готову продукцію, тобто надає інформацію, структуровану за різними рівнями узагальнення та деталізації. Під час «накладання» такої детальної і вичерпної інформації щодо структури доходів на статистичні показники, які характеризують віковий і статевий склад, рівень доходів населення певного регіону, можна отримати матеріал для розробки управлінських рішень щодо обсягів виробництва кожного виду одягу та їх реалізації у різних регіонах.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Серед причин постановки питання щодо функціональної непридатності бухгалтерського обліку можна визначити: 1) неспроможність адаптувати його методологію та методику до сучасних потреб менеджменту внаслідок незнання глибинних їх властивостей і неусвідомлення потенціалу; 2) намагання нав'язати сутнісно невластиві функції, які облік виконувати не може. Відповідно, замість витрачання часу та зусиль на винаходи нових видів обліку (або їх періодичне реанімування під новими назвами) доцільно перейти до пошуку шляхів осучаснення теоретичних та практичних засад бухгалтерського обліку у напрямі інформаційного забезпечення управління бізнесом. Подальші дослідження напрямів розвитку бухгалтерського обліку доцільно зосередити на синергії методологічних, методичних і практичних методів, способів і прийомів та їх адаптуванні до інформаційних запитів користувачів, що постають у процесі вирішення завдань управління господарською діяльністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Легенчук С. Ф. Розвиток бухгалтерського обліку на основі концепції методологічного анархізму П. Фейерабенда: pro et contra. *Економіка: реалії часу*. 2012. № 2(3). С. 88–91.
2. Бочуля Т. В. Вплив інформатизації суспільства на розвиток динамічної концепції бухгалтерського обліку. *Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: праці I Міжнар. наук.-прак. інтернет-конф. Київ, 2013. С. 30–35.*
3. Голов С. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством упродовж життєвого циклу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 4. С. 2–12.
4. Гуцайлюк З. В. Розвиток теорії бухгалтерського обліку в контексті загальної тенденції розвитку суспільства. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів: Вид. Львівського ТРУ, 2018. 356 с.
5. Валуєв Б. Про багатоцільовий бухгалтерський облік: деякі необґрунтовані уявлення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 5. С. 3–9.
6. Нидлз Б. К. Андерсон, Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета / пер. с англ. Я. В. Соколова. Москва, 1996. 496 с.
7. Бондар М. І. Бухгалтерський облік як інформаційна підсистема системи управління. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2012. № 721. С. 58–63.
8. Пушкар М., Семанюк В. Актуальність розробки сучасної парадигми обліку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2017. Випуск 1–2. С. 7–20.
9. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учебн. пособие для вузов. Москва: Аудит, ЮНИТИ, 1996. 638 с.
10. Єршова І. Ю. Розвиток теоретико-методологічних основ стратегічного управлінського обліку з позицій різних концепцій та теорій фірми. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 649–655.
11. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 966-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

12. Легенчук С. Ф. Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 652 с.
13. Бруханський Р. Ф. Співвідношення бухгалтерського обліку та стратегічного менеджменту. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції*: праці V Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса: ОНЕУ, 2017. 163 с.
14. Шайкан А. В. Розвиток бухгалтерського обліку як інструментарію стратегічного управління підприємством у конкурентному середовищі. *Незалежний аудитор*. 2012. № 1 (III). С. 38–49.
15. Легенчук С. Ф., Боримская Е. П. Концепции субсчетов и аналитических счетов: преимущества и проблемы использования. *Международный бухгалтерский учет*. 2013. № 10 (256). С. 53–59.
16. Хомин П. Я. Атавізм облікових процедур на тлі їхньої уніфікації. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2017. № 862. С. 254–260.

REFERENCES

1. Lehenchuk S. F. (2012). Rozvytok bukhghalterskoho obliku na osnovi kontseptsii metodolohichnoho anarkhizmu P. Feierabenda: pro et contra. [Development of accounting based on the concept of methodological anarchism by P. Feyerabend: pro et contra] *Ekonomika: realii chasu*. No. 2(3). Pp. 88–91.
2. Bochulia T. V. (2013). Vplyv informatyzatsii suspilstva na rozvytok dynamichnoi kontseptsii bukhghalterskoho obliku. [Influence of informatization of society on development of dynamic concept of accounting] *Proceedings of the Zrostantia roli bukhghalterskoho obliku v suchasnyy ekonomitsi* (Ukrainian, Kyiv, 12–13 veres. 2013), Kyiv, pp. 30–35.
3. Gholov S. F. (2016). Oblikovo-analytychne zabezpechennja upravlinnja pidpryjemstvom uprodovzh zhyttjevogho cyklu. [Accounting and analytical support of enterprise management throughout the life cycle] *Bukhghalterskyj oblik i audyt*. No. 4. Pp. 2–12.
4. Hutsailiuk Z. V. (2018). Rozvytok teorii bukhghalterskoho obliku v konteksti zahalnoi tendentsii rozvytku suspilstva. [The development of accounting theory in the context of the general tendency of society development]. *Proceedings of the Aktualni problemy rozvytku obliku, analizu, kontroliu i opodatkuvannia u konteksti Yevropeiskoi intehratsii ta suchasnykh vyklykiv hlobalizatsii*. (Ukrainian, Lviv, 17–18 travnia 2018). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Pp. 83–84.
5. Valuiev B. (2012). Pro bahatotsilovyi bukhghalterskyi oblik: deiaki neobgruntovani uiavlennia. [About multi-purpose accounting: some unsubstantiated ideas]. *Bukhghalterskyi oblik i audyt*. No. 5. Pp. 3–9.
6. Nidlz B. K. Anderson, Kolduell D. (1996) Printsipy bukhghalters'kogo ucheta [Principles of the accounting] / per. s angl. Ya.V. Sokolova. Moskva. (in Russian).
7. Bondar M. I. (2012). Bukhghalterskyj oblik jak informacijna pidsistema systemy upravlinnja. [Accounting as an information subsystem of the management system]. *Visnyk NU «Lvivivs'ka politekhnikha»*. No. 721. Pp. 58–63.
8. Pushkar M., Semanjuk V. (2017). Aktualjnistj rozrobky suchasnoji paradyghmy obliku. [The relevance of developing a modern accounting paradigm] *Instytut bukhghalters'kogho obliku, kontrolj ta analiz v umovakh hlobalizaciji*. No. 1–2. Pp. 7–20.

9. Sokolov Ya. V. (1996). *Bukhgalterskiy uchet: ot istokov do nashikh dney*. [Accounting: from the origins to the present day]. Moskva: Audit YuNITI, [In Russian].
10. Yershova Í. (2017). *Rozvytok teoretyko-metodolohichnykh osnov stratehichnoho upravlynskoho obliku z pozytsii riznykh kontseptsii*. [Development of theoretical and methodological foundations of strategic management accounting from the standpoint of different concepts and theories of the firm]. *Molodyi vchenyi*. No. 3 (43). Pp. 649–655.
11. *Zakon Ukrainy „Pro buhgalterskyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini” No 996-HIV vid 16.07.1999 r.* [The Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» No. 996-XIV of 16.07.1999]. URL: <http://uapravo.net/data/base51/ukr51374.htm>
12. Lehenchuk S. F. (2010). *Teoriia i metodolohiia bukhhalterskoho obliku v umovakh postindustrialnoi ekonomiky: monohrafiia*. [Theory and methodology of accounting in a post-industrial economy: a monograph] Zhytomyr: ZhDTU. (in Ukrainian).
13. Brukhanskiy R. F. (2017). *Spivvidnoshennia bukhhalterskoho obliku ta stratehichnoho menedzhmentu*. [The ratio of accounting and strategic management] Proceedings of the *Perspektyvy rozvytku obliku, kontroliu ta analizu v konteksti yevrointehratsii* (Ukrainian, Odesa, 16–17 veres. 2017). Odesa: ONEU, 163 pp.
14. Shajkan A. V. (2012). *Rozvytok bukhhalterskogo obliku jak instrumentariju stratehichnogho upravlinnja pidpryjemstvom u konkurentnomu seredovyshhi*. [Development of accounting as a tool for strategic management of an enterprise in a competitive environment]. *Nezalezhnyy audytor*. No. 1 (III). Pp. 38–49.
15. Legenchuk S. F., Borimskaya E. P. (2013). *Kontseptsii subschetov i analiticheskikh schetov: preimushchestva i problemy ispol'zovaniya*. [Concepts of sub-accounts and analytical accounts: advantages and problems of use]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet*. No. 10 (256). Pp. 53–59.
16. Khomyn P. Ya. (2017). *Atavizm oblikovykh protsedur na tli yikhnoi unifikatsii*. [Atavism of accounting procedures against the background of their unification]. *Visnyk NU «Lvivska politekhnik»*. No. 862. Pp. 254–260.

Rita E. Ostroverha, Ph.D. (in Economics), Assistant Professor, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Approaches to the Development of Accounting as an Information Basis for Management

The problem of management information, traditionally relevant for business development, has become particularly acute in the face of rapid changes in the economic situation. The search for new concepts and techniques that will enhance the quality and relevance of accounting information as a basis for managerial decision-making became the motivation for preparing the article.

The aim of the article to develop theoretical and practical recommendations aimed at the implementation of accounting in the business management system.

The theoretical and methodological basis of the study are the works of leading domestic and foreign scientists in the theory of accounting, legislative and regulatory documents that regulate accounting. Functional approach and structural analysis were used to study the hierarchical structure of the accounting system and its functional integrity. Retrospective and other methods of analysis were used to investigate trends in the evolution of accounting methodology, methodology and practice.

The essence of accounting as a holistic information system and the purpose, which consists in the formation of information on the economic activity of the enterprise, is disclosed. Using a systematic approach, ways of adapting methodological and practical accounting tools to solving problems of managing business structures are proposed. It has been established that expanding the list of accounting methods and techniques, their most optimal combination and integration will increase the relevance of accounting information in the process of enterprise management.

A promising direction in the development of the accounting methodology is the development of accounting methods for generating information that, in terms of content, level of detail, meets the needs of users in solving specific management tasks (increasing profits and incomes, reducing costs, reallocating resources).

Key words: *accounting, information, management, methodology, technology, accounting register, working chart of accounts.*

Стаття надійшла до редакції 1 квітня 2020 року